

ΣΥΡΙΖΑ
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Αθήνα, 26 Ιουνίου 2020

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τις κ. κ. Υπουργούς:

- **Παιδείας και Θρησκευμάτων**
- **Πολιτισμού και Αθλητισμού**

ΘΕΜΑ: «Προστασία και ανάδειξη της ιστορικής κληρονομιάς του μαρτυρικού τόπου της Γυάρου».

Η Γυάρος, γνωστή και ως «Νησί του Διαβόλου» ή «Θανατονήσι», είναι ένα διαχρονικό μνημείο αγώνα, κολαστήριο για τους δημοκρατικούς πολίτες του τόπου μας, που θυσιάστηκαν για την ελευθερία και τη διασφάλιση των δημοκρατικών και ανθρωπιστικών αξιών. Ως εκ τούτου, το ελάχιστο χρέος της Πολιτείας είναι να συνειδητοποιεί την αναγκαιότητα ύπαρξης, διατήρησης και προστασίας τέτοιων τόπων μαρτυρίου του λαού μας και, έμπρακτα, να μεριμνά για την προστασία και τη διαχρονική ανάδειξή τους ως θεματοφυλάκων συλλογικής, ιστορικής και εθνικής αυτοσυνειδησίας.

Η Γυάρος λειτουργούσε ως χώρος εξορίας και φρίκης στη μεταπολεμική Ελλάδα στις περιόδους: 1947–1952, 1955–1961 και 1967–1974, γιατί, σ' αυτές τις εποχές του μίσους και του διχασμού, ο πειρασμός εγκλεισμού των ανεπιθύμητων αντιφρονούντων ήταν πάντα δελεαστικός και τα κάτεργα ήταν πάντα γεμάτα. Σε περιόδους αιχμής, ήταν στρατοπεδευμένοι εκεί μέχρι 12.000 πολιτικοί κρατούμενοι, από τους οποίους πολλοί πέθαναν από πείνα, δίψα, έλλειψη ιατρικής περίθαλψης και από τις συνέπειες των βασανιστηρίων. Οι φυλακές του νησιού με την πτώση της Χούντας έκλεισαν, οι τελευταίοι πολιτικοί κρατούμενοι επέστρεψαν – ανάμεσά τους αξιόλογες προσωπικότητες της Πολιτικής, των Γραμμάτων και του Πολιτισμού - και το νησί ερημώθηκε, ενώ χρησιμοποιήθηκε αργότερα ως πεδίο βολής του Πολεμικού Ναυτικού. Οι διαμαρτυρίες, ωστόσο, πολιτών και φορέων σήμαναν το τέλος της στρατιωτικής χρήσης και της καταστροφής των κτιρίων. Το 2001

το νησί χαρακτηρίστηκε ιστορικός τόπος, αλλά αποχαρακτηρίστηκε το 2011, με σκοπό την «προώθηση επενδύσεων για αιολικά πάρκα».

Η ακατοίκητη, σήμερα, Γυάρου, βρισκόμενη 20 χλμ βορειοδυτικά της Σύρου, θεωρείται στο σύνολό της διατηρητέο μνημείο και υπάγεται διοικητικά στο Δήμο Σύρου - Ερμούπολης. Απαγορεύεται η προσέγγιση στο νησί σε απόσταση μικρότερη από 200 μέτρα και, κατά συνέπεια, είναι σπάνιες οι δυνατότητες επίσκεψης, αφού χρειάζεται γραπτή άδεια των Αρχών για προσέγγιση και αποβίβαση. Τα κτίρια των φυλακών, το Κοιμητήριο και οι άλλες εγκαταστάσεις της Γυάρου έχουν αφεθεί στη φθορά του χρόνου, τις διάφορες λεηλασίες και έχουν υποστεί πολλαπλές καταστροφές ακόμη και από τις βολές του Πολεμικού Ναυτικού.

Σημαντικό πρόβλημα για το νησί εξακολουθεί και είναι το ζήτημα της αποκατάστασης, μεταξύ άλλων, και του Κοιμητηρίου της Γυάρου. Έχουν περάσει δεκαοχτώ χρόνια από σχετικό αίτημα της τοπικής Μητρόπολης προς το Υπουργείο Πολιτισμού για την επισκευή του Κοιμητηρίου, την περισυλλογή των οστών των ενταφιασμένων και την ανέγερση κοινοταφίου. Η άδεια δε δόθηκε τότε, με την αιτιολογία ότι αποτελούσε στοιχείο εθνικής κληρονομιάς και ότι το έργο αυτό είχε ενταχθεί στο γενικότερο σχεδιασμό συντήρησης των οικοδομημάτων της Γυάρου, κάτι το οποίο δεν πραγματοποιήθηκε τελικά. Το Κοιμητήριο είναι πολύ μικρό, μόλις 21 τάφοι. Στο χώρο, όπως φάνηκε και από πρόσφατο φωτογραφικό υλικό που δημοσιοποιήθηκε, μπορεί σήμερα να δει κανείς σκουριασμένες πινακίδες, πρόχειρα στερεωμένες με σύρματα σε σιδερόβεργες μπηγμένες στο χώμα, όπου αναγράφονται τα ονόματα των νεκρών χωρίς ημερομηνία γέννησης και θανάτου, λείπει, ωστόσο, κάθε σήμανση και ο τάφος τεκμηριώνει μόνο το θάνατο των εκτοπισμένων.

Μόλις το Σεπτέμβριο του 2012, με πρωτοβουλία ομάδας εργαζομένων του Δήμου Σύρου – Ερμούπολης, καθαρίστηκε και ευπρεπίστηκε ο χώρος των φυλακών και του νεκροταφείου και ικανοποιήθηκε, έτσι, κατά ένα μέρος, το δίκαιο αίτημα του Συλλόγου Εξορισθέντων Φυλακισθέντων Γυάρου.

Επειδή δεν έχει γίνει καμία ουσιαστική προσπάθεια από την πλευρά της Πολιτείας για αποτροπή της φθοράς και για την αποκατάσταση αυτού του τόπου μαρτυρίου και του Κοιμητηρίου, χώρο για τον οποίο η φθορά από το χρόνο ή από μία ενδεχόμενη φυσική καταστροφή μπορεί να είναι ανελέητη και μη αναστρέψιμη

Επειδή το μαρτυρικό νησί της Γυάρου είναι τόπος εξέχουσας σημασίας για την διατήρηση της εθνικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς και διαχρονικό μέσο υπενθύμισης στους νεότερους των αγώνων και της θυσίας των δημοκρατικών πολιτών για την Ελευθερία και τη Δημοκρατία

Επειδή το ζήτημα της εκταφής και της καταγραφής των νεκρών, της αποκατάστασης των λειψάνων και της ανέγερσης μνημείου είναι αίτημα και δικαίωση των επιζώντων και των οικογενειών των θυσιασθέντων για αποτίμηση φόρου τιμής σ' αυτούς που έδωσαν τη ζωή τους για την ελευθερία του τόπου μας

Επειδή είναι απαραίτητη υποχρέωση της Πολιτείας να μεριμνά έμπρακτα για την ανάδειξη, διατήρηση και αξιοποίηση, κυρίως για παιδευτικούς σκοπούς, χώρων μαρτυρίου, ιστορικής-πολιτιστικής μνήμης και εθνικής συνείδησης

Ερωτώνται οι κ.κ. Υπουργοί:

1. Προτίθεται η Πολιτεία να προβεί σε εκταφή, καταγραφή νεκρών, αποκατάσταση λειψάνων και ανέγερση μνημείου στο νησί της Γυάρου; Αν ναι, με ποιο συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα;
2. Προτίθεται η Πολιτεία να κάνει τον εν λόγω χώρο πραγματικό τόπο μνήμης προσβάσιμο σε όλους τους πολίτες; Αν ναι, με ποιο συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα;
3. Προτίθεται η Πολιτεία να αξιοποιήσει σχετικές μελέτες για την ανάδειξη αυτού του ιστορικού τόπου, που έγιναν από αρμόδια Επιτροπή και από το Πολυτεχνείο ήδη από το 2002; Αν ναι, με ποιο συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα;
4. Προτίθεται η Πολιτεία, με την επισκευή του Κοιμητηρίου και τη φροντίδα για την εκταφή των λειψάνων, να αποκαταστήσει έμπρακτα τη μνήμη των θυσιασθέντων και να ικανοποιήσει το αίτημα των οικογενειών τους και των επιζώντων με την ταυτοποίηση των ονομάτων των νεκρών; Αν ναι, με ποιο συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα;
5. Προτίθεται, τέλος, η Πολιτεία στη σημερινή εποχή της κρίσης των αξιών, των εθνικών ιδεωδών και της ιστορικής μνήμης, να αξιοποιήσει για εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς σκοπούς το μαρτυρικό χώρο της Γυάρου;

Οι Ερωτώντες Βουλευτές

Αλεξιάδης Τρύφων

Αναγνωστοπούλου Αθανασία (Σία)

Αραχωβίτης Σταύρος

Αυγέρη Θεοδώρα
Αυλωνίτης Αλέξανδρος - Χρήστος
Βαρδάκης Σωκράτης
Βέττα Καλλιόπη
Γκιόλας Ιωάννης
Δρίτσας Θεόδωρος
Ζαχαριάδης Κωνσταντίνος
Ζεϊμπέκ Χουσεϊν
Ηγουμενίδης Νικόλαος
Θραψανιώτης Εμμανουήλ
Καλαματιανός Διονύσιος
Καρασαρλίδου Ευφροσύνη (Φρόσω)
Κατρούγκαλος Γεώργιος
Καφαντάρη Χαρούλα (Χαρά)
Μάλαμα Κυριακή
Μαμουλάκης Χαράλαμπος
Μάρκου Κωνσταντίνος
Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος
Μουζάλας Ιωάννης
Μπάρκας Κωνσταντίνος
Πούλου Παναγιού (Γιώτα)
Ραγκούσης Ιωάννης
Σαντορινιός Νεκτάριος
Σκουρλέτης Παναγιώτης (Πάνος)
Σκουρολιάκος Παναγιώτης (Πάνος)
Σκούφα Ελισσάβετ (Μπέττυ)
Συρμαλένιος Νικόλαος
Τελιγορίδου Ολυμπία
Τριανταφυλλίδης Αλέξανδρος

Φάμελλος Σωκράτης
Φίλης Νικόλαος
Χαρίτου Δημήτριος
Χαρίσης Αλέξανδρος (Αλέξης)
Ψυχογιός Γεώργιος